

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Akureyri, 27. febrúar 2024

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um endurnýjun vegarins yfir Kjöl með einkaframkvæmd, 154. löggjafarþing 2023-2024, 96. mál.

Sérstaða hálandis Íslands er óumdeild og vel þekkt, sbr. niðurstöður fjölda rannsókna sem hafa verið framkvæmdar á meðal ferðamanna á hálandinu, þ.á.m. á Kili. Í tillögunni sem hér er til umfjöllunar er stungið upp á framkvæmd sem mun hafa óafturkræf áhrif á þessa sérstöðu, ekki síst öræfakýrrðina og víðernistilfinninguna.

Í tillögunni er fullyrt að "[n]yr og bættur vegur yfir Kjöl myndi bæta umferðaröryggi á hálandinu og minnka líkur á slysum." Slysakort Samgöngustofu sem er aðgengilegt á vefnum styður ekki þessa fullyrðingu, en þar má jafnframt sjá að þau slys sem eiga sér stað á Kjalvegi eru svipað mörg á uppbyggðum kaflum norðan Hveravalla og á kaflum sunnan Hveravalla. Mörg slysanna á norðurhlutanna verða þegar keyrt er á sauðfé, enda mikið um það á heiðunum norðan við Kjöl og aukin hætta þegar hraðinn eykst á uppbyggðum vegi.

Fullyrt er að endurbætur á Kjalvegi muni styrkja náttúruvernd á hálandinu og að utanvegaakstur sé þar viðvarandi vandamál. Vissulega á það við um einstaka staði á hálandinu en alls ekki alla.

Utanvegaakstur við Kjalveg er t.a.m. nokkuð afmarkaður við staði þar sem vatn safnast saman á veginum og svo við Dúfunefskeið þar sem einstaka ökumaður freistast til að spretta úr sporinu á sléttum sandinum. Sjálfsagt væri að gera úrbætur þar sem vatnið safnast saman, en uppbyggður vegur einn og sér útilokar ekki utanvegaakstur eða eflir náttúruvernd. Það sér hver sá sem ekur um Skeiðarársand í Öræfum.

Lagt er til að endurnýjaður Kjalvegur verði einkaframkvæmd og að hún verði borguð upp með notendagjöldum. Er fyrirkomulag við Hvalfjarðargöng nefnt sem fyrirmynd. En við Hvalfjarðargöng höfðu ökumenn val um að fara fyrir Hvalfjörð, eitthvað sem ekki virðist vera í boði á endurnýjuðum Kjalvegi. Hvað það mun það þýða fyrir þá sem ætla að heimsækja Þverbrekknamála eða huga að sauðfé á afrétt er enginn gaumur gefinn í tillögunni.

Þess er óskandi að Alþingi Íslendinga fjalli um framtíðarskipulag á Kili í stærra samhengi en þessi tillaga nær utan um. Taka þarf tillit til sjónarmiða um sjálfbærni, víðerni, náttúruvernd, öryggismál og síðast en ekki síst núveranda notenda svæðisins, hvort sem þeir eru ferðamenn, sauðfjárþændur eða hestamenn. Einnig þarf að vera samhljómur með samgönguáætlun, áætlunum um orkuskipti og öðrum áætlunum sem Alþingi hefur samþykkt og eiga hér við. Rétt væri að Alþingi hafi forgöngu um slíkt heildarskipulag, t.a.m. með stofnun verndarsvæðis á Kili þar sem upplifun af einstakri náttúru og sérstæðum menningararfi yrði tryggð til frambúðar.

Virðingarfyllst,

Guðmundur Ögmundsson
kt. 2612705609